

**Lerums kommun
Sektor samhällsbyggnad
Plan- och exploateringsenheten
443 80 LERUM**

Lerums Naturskyddsförenings synpunkter på Detaljplan för Aspens Strand

Lerums Naturskyddsförening (LNF) har tagit del av Underrättelse om samråd 2017-10-26 med anslutande handlingar. LNF lämnade 2011-06-23 synpunkter på program för Aspedalen och Aspevallen och ansåg då att programmets huvudförslag framstod som så olämpligt och orealistiskt att det borde avvisas som helhet. Det nu aktuella förslaget till detaljplan omfattar en mindre del av det tidigare programområdet och föreslagen bebyggelse har mera anpassats till områdets naturvärden.

LNF accepterar detaljplaneförslaget i stort, men avvisar bestämt att planerad bebyggelse avses inkräkta på riksintresset för naturvård utmed Aspen.

Bakgrund sjön Aspen

Sjön Aspen är en del av Sävån, vilken är ett av Sveriges värdefullaste vattendrag. Aspen måste därför beaktas som en integrerad del av ett sammanhängande vattensystem med högt bevarandevärde oavsett graden av formella skydd för enstaka avsnitt. Sävån uppströms och nedströms Aspen omfattas av natura 2000-områden och skydd som naturreservat. Sjön Aspen med strandområden, bland annat inom det nu aktuella detaljplaneområdet, omfattas av riksintresse för naturvård (NRO14148). Sammantaget gör detta att särskilda hänsyn måste tas till förhållandena i vattensystemet som helhet. Exploatering med ny bebyggelse och andra anläggningar längs stränderna och i strandskogen inom riksintresseområdet innebär inte sådana hänsyn.

Bakgrund tidigare planering

Området väster om Aspedalens station mellan motorvägen E20 och Västra stambanan samt sjön Aspen upptas idag huvudsakligen av Lerums nedlagda avloppsreningsverk. Frågan om framtida avloppsrening utreddes under lång tid i flera omgångar. Slutligen beslöt kommunen att utnyttja ett gammalt avtal om anslutning till Ryaverket i Göteborg trots att utredningarna tydligt visade att anslutningen i en bergtunnel skulle bli samhällsekonomiskt dyrare än att förbättra det lokala avloppsreningsverket. Det är rimligt att anta att beslutet om avloppsanslutningen till Ryaverket huvudsakligen motiverades av intresset att på sikt utnyttja reningsverkets område för annan bebyggelse, i första hand bostäder i detta attraktiva sjönära läge.

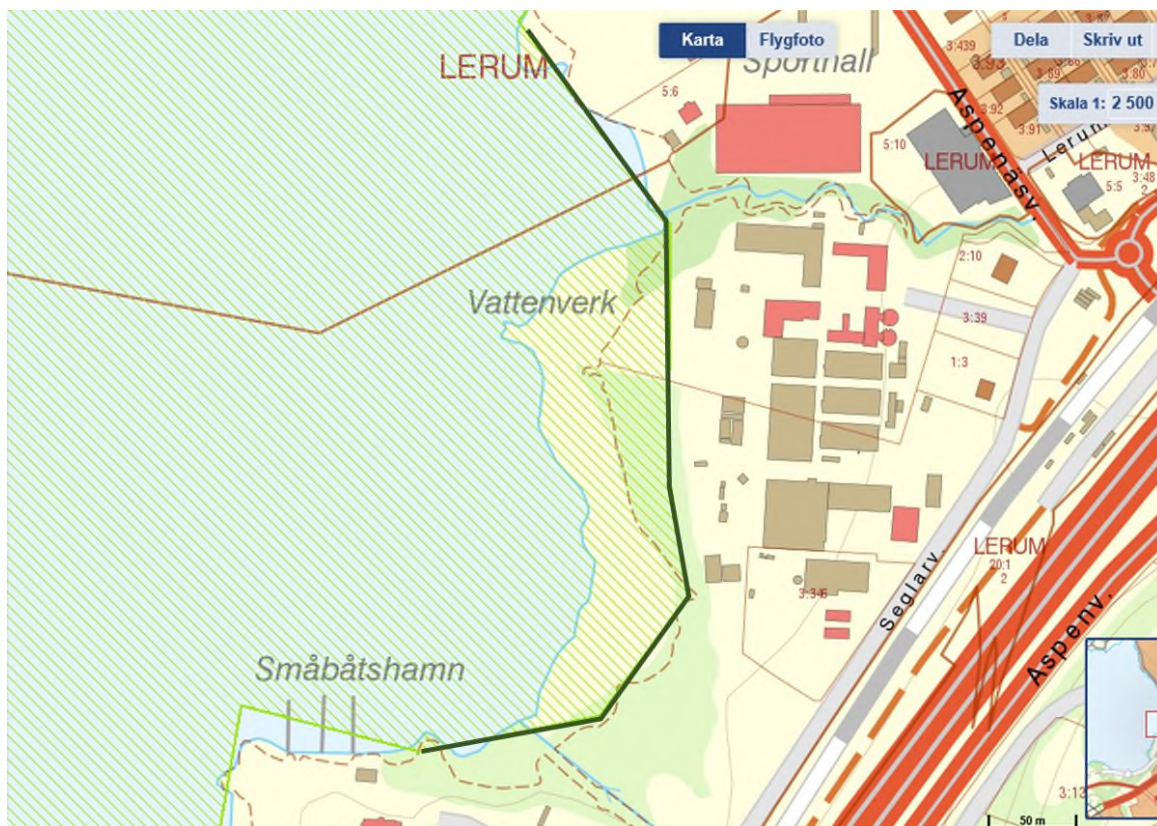
År 2008 lämnade HSB ett förslag till Lerums kommun om ny bebyggelse i anslutning till Aspedalens station. Avsikten var enligt förslaget att bygga 457 bostäder, delvis direkt i strandlinjen och även på en nyskapad ö ute i sjön. I en skrivelse 2008-08-29 till kommunstyrelsen i Lerum tog LNF kraftigt avstånd från förslaget, eftersom det skulle inkräkta allvarligt på värdefull, riksintresseklassad natur i sjön Aspen och längs stranden av sjön.

År 2009 genomfördes en europeisk arkitekttävling för ett område ungefär motsvarande det nu aktuella detaljplaneförslaget. Till tävlingen lämnades 42 mer eller mindre fantasifulla förslag. Många skulle innebära mycket påtagliga intrång i områdets naturvärden. Det vinnande förslaget "Dérive" kom att ligga till grund det nu aktuella detaljplaneförslaget.

Programmet 2011 för Aspedalen och Aspevallen omfattade ett betydligt större område. Bostadsbebyggelse föreslogs inom det nu aktuella detaljplaneområdet. Ingrepp i strandområdet redovisades som "brygga eller annan anläggning i vatten", vilket bland annat bidrog till att LNF avstyrkte hela programmet.

Planerad bebyggelsen och riksintresset

Sjön Aspen med strandområden omfattas som nämnts av riksintresse för naturvård (NRO14148). Gränsen för riksintresset i området för detaljplaneförslaget framgår av kartan, [figur 1](#), hämtad från Naturvårdsverkets webbkarta "Skyddad natur". Gränslinjen har överförs till detaljplaneförslaget, [figur 2](#). Av den senare kartan framgår att två delområden avsedda för planerade byggnader gör intrång i riksintresset.

Figur 1. Riksintresset för naturvård inom området för detaljplaneförslaget Aspens Strand enligt Naturvårdsverkets karta "Skyddad natur". Gränslinjen har delvis förtydligats med mörkgrönt.

Figur 2. Detaljplaneförslaget med gränslinjen för riksintresset för naturvård överförd från Naturvårdsverkets karta "Skyddad natur".

LNF hävdar bestämt att eventuell bebyggelse inte ska få ske inom riksintresseområdet och därmed skada strandzonen med dess bård av alsumpskog med höga naturvärden. Skadan skulle bland annat manifesteras av habitatsförlust för den mycket skyddsvärda mindre hackspetten. Föreslagna bebyggelse inom riksintresseområdet är därför oacceptabel.

Mot bakgrund av den föreslagna bebyggelsen inom riksintresseområdet ifrågasätter LNF miljökonsekvensbeskrivningens värderingar av detaljplaneförslagets påverkan på miljömålen 11, 12 och 16. Påverkan anges för dessa bli positiv, men borde hellre bedömas vara negativ.

Om bebyggelse inom riksintresseområdet inte kommer till stånd utökas istället den tillgängliga marken för omhändertagande av dagvatten från det bebyggda området. Därmed underlättas även att undvika direkta dagvattenutsläpp i den betydligt mindre och därmed känsligare recipienten Alebacken.

Underlagshandlingarna till detaljplaneförslaget ger tvetydig information avseende bevarandet av strandskogen inom planbeteckningen ”natur”. I dokumentet ”Kvalitetsprogram” redovisas strandskogen som till stora delar avverkad exempelvis på omslagsbildens fågelperspektiv och ”utblickar” på sidan 37. Dessa framtidsbilder riskerar att skapa förväntningar hos inflyttande boende som på sikt leder till krav på avverkning av strandskogen. Bilder ur dokumentet har återgetts i media, vilket kan förstärka förväntningarna. Enligt LNF:s uppfattning borde detta dokument inte ha redovisats, om planprogrammets ambition att bevara strandskogen ska uppfattas som seriöst menad.

Naturstig

I detaljplaneförslaget redovisas en naturstig genom strandskogen innanför Aspens strand. LNF anser detta vara ett bra förslag med syfte att ge boende och besökande tillgänglighet till strandskogen under förutsättningen att stigen anläggs varsamt. Denna möjlighet till naturstudier bör kunna öka förståelsen för strandskogens bevarandevärde. Förutsättningen är att naturstigen anläggs som relativt smal träspång på stolpar med minsta möjliga behov av vegetationsröjning. Stigen ska inte vara framkomlig för mopeder och cyklar. Samma förutsättningar förutsätts gälla de två bryggor ut till stranden som ska kunna anläggas.

Naturstigen kan komma att ingå i ett önskvärt sammanhängande promenadstråk från Aludden till Lessudden och kanske vidare mot Aspens station och runt hela sjön Aspen.

Alebäcken

Säveån är som nämnts ett av Sveriges värdefullaste vattendrag. Alebäcken är ett av Säveåns värdefullaste biflöden, eftersom bäcken bland annat är en av de bästa lekplatserna för uppvandrande havsöring. Bäckens sträckning mellan utloppet i Aspen och kulverten under E20 och järnvägen är påverkad av verksamheter och ingrepp. Bland annat anlades 2015 en provisorisk, grusad parkeringsplats vid Aspedalens station. Avståndet från parkeringens kant till Alebäcken var alldeles för litet, utan att detta uppenbarligen var nödvändigt.

LNF välkomnar att Alebäckens strandområden har markerats som ”natur” på detaljplaneförslaget. LNF förutsätter att detta innebär att en sammanhängande träd- och buskridå som skuggar bäcken ska få utvecklas fritt och kompletteras i de avsnitt som idag nästan helt saknar vegetation.

Alebäcken är en liten och känslig recipient. Därför bör dagvattenutsläpp inte ske direkt i bäcken. Istället bör dagvattenavrinningen styras mot strandskogen utmed Aspen.

Viadukterna

Viadukterna under järnvägen och motorvägen har begränsad fri höjd 3,7 meter. Eftersom Alebäckens kulvert ligger under trafikanläggningarna hävdas i planbeskrivningen att den fria höjden inte kan ökas av tekniska skäl. Höjdbegränsningen är en stor olägenhet inte bara för de i handlingen omnämnda transporterna till värmeverket. Behovet av transporter kommer att öka påtagligt, inte minst under byggandet inom detaljplaneområdet. Därmed riskerar de redan nu ganska ofta förekommande påkörningarna att öka. Det är givetvis tekniskt möjligt att lägga om kulverten och öka den fria höjden i viadukterna till normala 4,5 meter. Detta bör utredas närmare och redovisas.

Förbättringar i omgivningen

Det är ofrånkomligt att etablerandet av bebyggelse enligt detaljplaneförslaget påtagligt ändrar förhållandena i planområdet och dess närmaste omgivningar. Boende inom planområdet kommer att ha tillgång till ett närbeläget rekreationsområde närmast söderut bestående av Lessudden och koloniområdet. Men området mellan den nya bebyggelsen och Lessudden är oattraktivt med värmecentralen, ett upplagsområde och BMX-banan. Intrycket av detta mellanområde skulle förbättras om åtminstone upplagsverksamheten avvecklas och strandskogen rehabiliteras, där intrång har skett i denna. Rehabilitering underlättar även att förlänga naturstigen fram till Lessudden. Upplagsområdets omfattning framgår tydligt på flygbilden, [figur 3](#).

Figur 3. Upplagsområdet mellan värmecentralen och BMX-banan.

Sammanfattande synpunkter

Sammanfattningsvis accepterar Lerums Naturskyddsförening detaljplaneförslaget i stort och instämmer i att nollalternativet är sämre från natur- och miljösynpunkt.

Lerums Naturskyddsförening avvisar bestämt att planerad bebyggelse avses inkräkta på riksintresset för naturvård utmed Aspen.

Lerums Naturskyddsförening

Olov Holmstrand
ordförande